

Презентація на тему «Шмуцтитул»

підготувала
студентка 43 групи
Вітвіцька Марія

Визначення

Шмуцтитул (від нім. *Schmutztitel*, де *Schmutz* — «брудний» і *Titel* — «заголовок») — окрема сторінка, де поміщають заголовок частини, розділу чи розділ книги, а деколи окремих творів, які входять у збірник. В стародруках це додатковий титульний аркуш, який розташовували перед основним титулом для охорони останнього від забруднення.

Шмуцтитул - это страница с заглавием крупной части книги (раздела, главы). Заглавие может сопровождаться иллюстрацией, перечнем глав или других разделов этой части, но текст самой части на этой странице не начинается.

Шмуцтитули в книзі фактично виконують ролі титульних аркушів кожного розділу або розділу. Як правило, вони складаються з назви глави, іноді прикрашеного малюнком. Шмуцтитули додаються в книгу для комфорту навігації по главам і розділам. З їх допомогою читачеві навіть при побіжному розгляді вдається зафіксувати в пам'яті подібні сторінки та вільно орієнтуватися у виданні при повторному читанні. Говорячи про даному слові, варто пам'ятати, що в рідкісних випадках шмуцтитул – це всього лише малюнок або декоративний візерунок на початку розділу, який не винесено на окремий аркуш, а знаходиться над текстом самої голови. Правда, таке оформлення - виключення з правил.

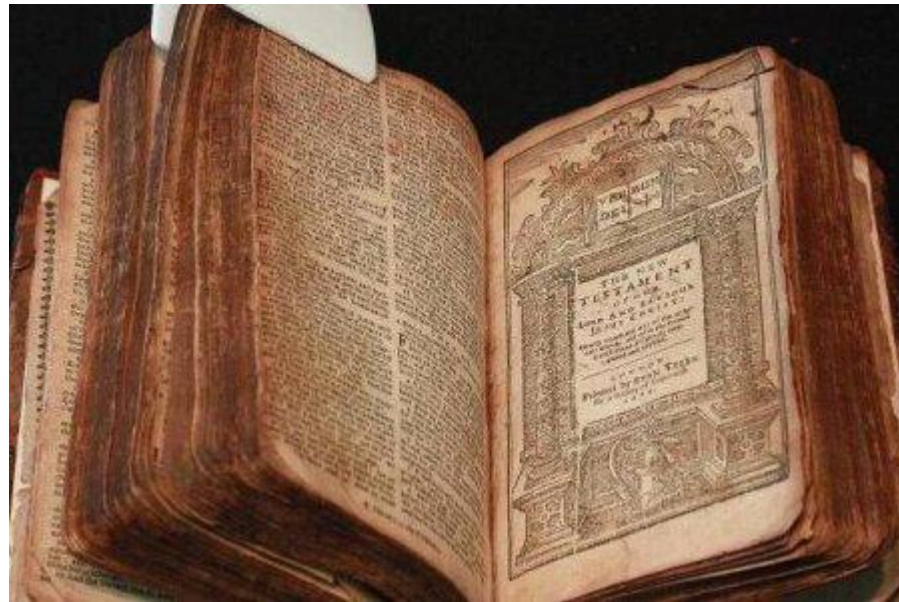
Історія виникнення даного слова

У російську мову цей термін прийшов з німецької. У перекладі з мови оригіналу слово Schmutztitel означає «брудний титульний аркуш». Подібна назва вказує на первинну роль, яку грали в друкарській справі шмуцтитули — це була захист від бруду та інших фізичних ушкоджень титульного аркуша книги або глави. Цікаво, що в німецьку мову поняття шмуцтитула прийшло з латини, від слова *Antiporta*, яке, в свою чергу, означало трохи інше поняття .

Види шмуцтитулов

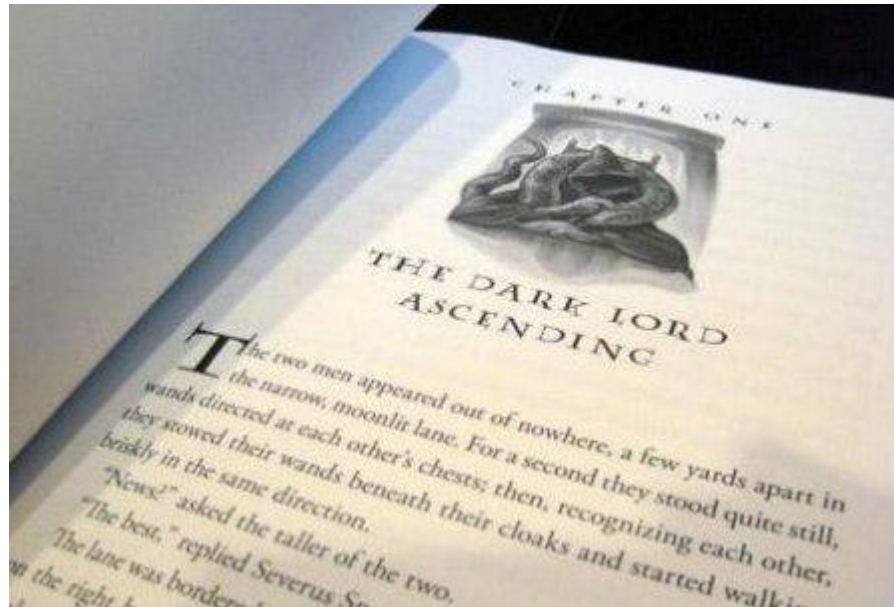
Що стосується стилю оформлення, то ділиться на кілька видів шмуцтитул. Це набірний, мальований, декоративний, сюжетно-ілюстрований і комбінований. В даному випадку самі назви говорять про своєму значенні.

Версії появи шмуцтитулів

Вперше стали використовувати шмуцтитули в друкарській справі в Німеччині у середині XVIII ст. Однак достовірна історія їх появи невідома. Так, існують дві теорії, що пояснюють, як виникли шмуцтитули (що таке, ми вже пояснили). Примітно, що обидві вони зовсім не суперечать одне одному і, ймовірно, обидві правдиві. Згідно з однією, шмуцтитул розміщувався перед титульною сторінкою в якості захисної оболонки, що захищає від бруду і пилу. Є й інша версія. Як відомо, у той час віддруковані листи не відразу перепліталися видавцем або друкарем, вони продавалися без палітурки, занурені в ящики або навіть бочки. Після того як книжкова крамниця купувала ці листи, власник магазину відносив їх до палітурнику. А той, у свою чергу, завдяки шмуцтитулам, на яких була вказана вся інформація про книгу або кожному її розділі, правильно розподіляв голови майбутнього фоліанта. На сьогоднішній день, коли технологія друку зазнала певні зміни, використовувати шмуцтитул – це скоріше розкіш, ніж необхідність. Однак деякі видавці, щоб збільшити обсяг книги, а отже, і її продажну вартість, йдуть на хитрість, додаючи абсолютно не потрібні шмуцтитули.

Більш економні їх побратими, які хочуть надати книзі шику, але не витрачатися на додаткові аркуші, замінюють шмуцтитул заголовком, відокремленим від тексту глави пробілом або витонченим орнаментом. В друкарській справі це називається «шапкою», правда, деякі люди за традицією називають її «шмуцтитулом».

Як оформляються шмуцтитули

Традиційно шмуцтитул – це поєднання назви глави або епіграфа з ілюстрацією або просто с красивим орнаментом, вензелями. Розміщується він абсолютно завжди на непарній сторінці з правого боку розвороту. Попередній аркуша може або бути порожньою (що вкрай небажано), або містити закінчення попереднього розділу. У разі якщо текст попередньої глави закінчився на непарній сторінці, його необхідно перерозподілити таким чином, щоб його закінчення припадало на парний лист. Що стосується шрифту шмуцтитула, то він повинен бути аналогічним тому, який використовувався при оформленні титульної сторінки, однак він повинен бути меншого розміру (кегля). Рядки повинні бути розташовані посередині і відповідати стилю титульного аркуша книги.